

Kipre parengtos rekomendacijos dėl vertinimo inkliuzinėje aplinkoje

Daugiau nei 150 delegatų, atstovaujančių 29 valstybėms, susitiko konferencijoje „Mokinių specialiųjų poreikių, pasiekimų ir pažangos vertinimas inkliuzinėje aplinkoje“, kurią 2008 metų spalio 23-24 d. Limasolyje, Kipre, surengė Kipro švietimo ir kultūros ministerija ir Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūra. Šia konferencija pasibaigė trejus metus vykęs projektas, kurio metu buvo tiriama ir nagrinėjama vertinimo politika ir praktika, skatinanti įvairių poreikių mokinių inkliuzinį ugdymąsi, t. y. mokymąsi drauge su bendraamžiais bendrosiose klasėse.

Šis dokumentas – tai išdava konferencijos dalyvių diskusijų ir padarytų išvadų. Jis įgavo formą rekomendacijų, skirtų politikos formuotojams ir specialistams praktikams, kurie turėtų skatinti tokius mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo procesus, kurie padėtų plėtoti inkliuzinę švietimo politiką.

Šių rekomendacijų teiginiai neprieštarauja tarptautinių dokumentų nuostatomis, susijusioms su neįgalumo ir specialiųjų ugdymosi poreikių klausimais, pavyzdžiui, Salamankos deklaracijai (1994) ir Jungtinių Tautų dokumentui – Neįgaliųjų teisių konvencijai (2006).

Delegatai teigė, kad visose šalyse ...

... Vertinimo procesai, procedūros, metodai ir priemonės yra reikšmingiausias veiksnys, siekiant padėti visiems mokiniams, neišskiriant ir turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, mokytis;

... Vertinimas gali prisidėti arba pristabdyti mokinio įsitraukimą – inkliuziją. Panašu, kad vertinimo procedūros ir inkliuzinio ugdymo praktika yra tarpusavyje susiję;

... Nors ir pripažįstama, kad svarbu žinoti sutrikimą arba diagnozę, kuri taip pat nustatoma mokinio poreikių vertinimo metu, atėjo laikas liautis per daug pasikliauti vien specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo ir jų nustatymo procedūra ir su tuo susijusiu išteklių gavimu (dalykai, kuriuos dažnai nustato žmonės už mokyklos ribų), bet atkreipti didesnę dėmesį į einamąjį vertinimą, kurį atlieka mokytojas ir kiti specialistai, ir kuris tiesiogiai susijęs su mokymu ir mokymusi;

... Būtina tobulinti einamojo, formuojamojo vertinimo sistemą, kuri bendrojo lavinimo mokyklose tikrai veiksminga: suteikia mokyklai ir mokytojams įrankių ir galimybių priimti atsakomybę už visų mokinių, neišskiriant ir specialiųjų poreikių, pasiekimų ir pažangos vertinimą ir netgi pirmajam pastebėti ir nustatyti kai kurių mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius.

Buvo susitarta ...

... Dėl sampratos *Vertinimas inkliuzinėje aplinkoje*. Toks vertinimas tinkamas švietimo sistemose, kur politika ir praktika nukreiptos kiek įmanoma skatinti mokinių ugdymąsi bendrosiose klasėse;

... Kad pagrindinis vertinimo inkliuzinėje aplinkoje tikslas – padėti mokiniui patirti mokymosi sėkmę inkliuzinėje aplinkoje, aktyviai joje dalyvauti – fiziškai, socialine ir akademinė prasme. Tai pasakytina apie visus mokinius, ir linkusius „iškristi“ ir ypač specialiųjų poreikių;

... Principai, kuriais remiasi inkliuzinio ugdymo samprata:

- Visos vertinimo procedūros turėtų teikti informacijos kaip patobulinti mokinio ugdymąsi;

- Mokiniai turėtų būti informuojami, kokiose vertinimo procedūrose jie turės dalyvauti;
- Visi mokiniai turėtų turėti teisę dalyvauti tose vertinimo procedūrose, kurios yra patikimos, validžios ir pritaikytos ypatingiems kiekvieno individo poreikiams;
- Visos vertinimo procedūros turėtų būti organizuojamos vadovaujantis universalaus dizaino principais taip, kad visi mokiniai turėtų galimybę jose dalyvauti ir atskleisti savo pasiekimus, įgūdžius ir žinias;
- Į specialiųjų poreikių mokinių poreikius turėtų būti atsižvelgta ir bendrojoje, ir tik šiems mokiniams skirtuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose vertinimo klausimus;
- Visos vertinimo procedūros turėtų būti papildančios viena kitą;
- Visų vertinimo procedūrų metu turėtų būti atsižvelgta į mokinių poreikių įvairovę, kad būtų įmanoma įvertinti kiekvieno individualią pažangą ir pasiekimus;
- Visos vertinimo procedūros turi derėti tarpusavyje, būti koordinuojamos ir tarnauti tikslui pagerinti mokymąsi ir mokymą;
- Vertinimu inkluzinėje aplinkoje aiškiai siekiama nugalėti mokinių segregacijos nuostatas – kiek tai įmanoma – išvengti „etikečių“ ir nukreipti pastangas ugdymo praktikai, skatinančiai inkluziją švietimo sistemoje.

... Patirtis, įgyta vertinant mokinius inkluzinėje aplinkoje patvirtina, kad šitoks vertinimo organizavimas sudaro galimybę įvertinti visų mokinių pasiekimus ir pažangą ir padeda tobulinti kiekvieno mokinio ugdymosi procesą;

... Vertinimas *dėl* mokymosi – įrankis, kurio pagalba mokiniai priverčiami pamąstyti apie tai, kaip gi jie mokosi, kartu su mokytojais įsitraukti į interaktyvią „grįžtamojo ryšio“ procedūrą, kad drauge susiplanuotų sekančius žingsnius – tai vertinimas inkluzinėje aplinkoje.

Buvo rekomenduota, kad ...

... Visi mokiniai būtų įtraukti ir turėtų galimybę įtakoti savo pačių vertinimo procedūras, ugdymosi turinio, mokymosi būdų pasirinkimą, įvertinimą savo pačių iškeltų ugdymosi tikslų (individualus ugdymo planas arba kažkas panašaus);

... Tėvai būtų įtraukiami ir turėtų galimybę įtakoti visas vertinimo procedūras, kuriose dalyvauja jų vaikas;

... Mokytojai naudotų vertinimo rezultatus mokymui ir mokymuisi gerinti ir didinti mokinių galimybes sėkmingai mokytis. Tikslai/taikiniai iškeliami kiekvienam ir tariantis su kiekvienu mokiniu (numatant mokymo strategiją individualiai) o taip pat ir mokytojams. Svarbu palaikyti grįžtamąjį ryšį su mokiniu, kad jis padėtų mokiniui mokytis ir atlieptų jo poreikius;

... Mokyklos įgyvendina vertinimo planą, kuriame aprašyti tikslai, rezultatų panaudojimas, vaidmenys ir dalyvių atsakomybė už vertinimą, o taip pat aiškiai įvardijama, kaip šio vertinimo metu bus atsižvelgta į mokinių poreikių įvairovę;

... Multifunkcinės vertinimo komandos – nepaisant to, kurie specialistai jas sudaro – visuomet remia inkluzinio ugdymo nuostatas;

... Vertinimo politika ir praktika padeda specialiųjų poreikių mokiniams sėkmingai ugdytis inkluzinėje;

... Vertinimą reglamentuojantys teisės aktai turi atspindėti vertinimo inkluzinėje aplinkoje nuostatas.

Limassolis, Kipras, 2008 metų spalio.